

Svar på skriftligt spörsmål SSS 193/2018 rd

Svar på skriftligt spörsmål om Ishavsbanan

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 193/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Emma Kari /gröna:

Hur har regeringen inom sitt Ishavsbaneprojekt beaktat 17 § i grundlagen, som tryggar samernas rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur,

anser regeringen att man fullgjort förhandlingsplikten i 9 § i sametingslagen och

hur har regeringen beaktat artiklarna 3, 4, 7, 8 10, 11, 12, 19, 22, 26, 27, 28, 32, 37 och 40 i FN:s deklaration om ursprungsfolkens rättigheter under det att projektet drivits framåt?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Trafikverkets utredning över lönsamheten av en Ishavsbana blev klar i februari 2018. Kommunikationsministeriet och Trafikverket förhandlade med sametinget under genomförandet av utredningen såsom avses i 9 § i sametingslagen. Förhandlingarna gällde utredningens innehåll, bansträckningen som skulle granskas i utredningen och trygghandlet av samernas språkliga och kulturella rättigheter i förstudien till projektet för en Ishavsbana.

Efter att utredningen blivit klar tillsatte kommunikationsministeriet en arbetsgrupp för att närmare utreda frågor kring bansträckningen till Kirkenes. Representanter för sametinget och skolternas byastämma har bjudits in som medlemmar i arbetsgruppen. Gruppen inleder sin verksamhet i maj 2018 och arbetet är avsett att bli klart i december 2018.

Regeringen anser det vara viktigt att samerna blir vederbörligen hörda i utredningar om Ishavsbanan. Det är viktigt att samerna faktiskt kan påverka utredningar om projektet och ge sina synpunkter på saken enligt ett mer omfattande förfaringssätt än vid normalt hörande. Det är också viktigt att man i utredningar om projektet på ett adekvat sätt utvärderar banans eventuella konsekvenser för de samiska ursprungsfolken.

Samernas rätt såsom urfolk att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur tryggas genom 17 § 3 mom. i grundlagen (731/1999). Finland har förbundet sig att främja FN:s deklaration om ursprungsfolkens rättigheter. Eftersom FN:s deklaration om ursprungsfolkens rättigheter inte i sig är rättsligt bindande, fullföljs främjandet av deklarationen bland annat genom nationell lagstiftning. Samernas rättigheter i egenskap av ursprungsfolk tryggas och FN:s deklaration om

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 193/2018 rd

ursprungsfolkens rättigheter främjas på många sätt i den finska lagstiftningen, bland annat genom sametingslagen (974/1995) och den samiska språklagen (1086/2003).

Med stöd av 9 § i sametingslagen förhandlar myndigheterna med sametinget om alla vittsyftande och viktiga åtgärder, som på ett direkt och särskilt sätt kan inverka på samernas ställning som ett urfolk och som på samernas hembygdsområde gäller de saker som avses i 9 § i lagen. Även om förstudierna för projektet inte i sig är sådana åtgärder som avses i 9 § i sametingslagen genom att ha direkt inverkan på samerna som ursprungsfolk, har man ansett det vara viktigt att sametinget, skolternas byaråd och andra företrädare av samerna ges en mer omfattande möjlighet än det vanliga för att bli hörda i samband med att utredningarna utarbetas. På det här sättet kan man försäkra sig om en faktisk och genuin möjlighet för företrädare för samerna att påverka utvärderingar som gäller projektet. Det ligger i vårt gemensamma intresse att projektets helhetseffekter och konsekvenser för samerna som ursprungsbefolkning i utredningarna om en eventuell Ishavsbanan utvärderas på ett lämpligt och tillförlitligt sätt. Enligt sametingets förslag planeras ett konsekvensbedömningsförfarande enligt Akwé: Kon vid eventuella senare skeden av fortsatt planering och utredning. Denna bedömning kan användas för att i större omfattning än normalt bedöma projektets konsekvenser på samerna som ursprungsfolk.

Inga beslut har fattats om val av Ishavsbanans sträckning eller om huruvida projektet ska genomföras. Det står klart att eventuella beslut om val av sträckning eller genomförande av projektet är sådana beslut som avses i 9 § i sametingslagen och om vilka förhandlingar ingås med sametinget i det fall att besluten blir aktuella. Sådana förhandlingar ska leda till en genuin dialog som förs i rätt tid och i syfte att uppnå samförstånd, så att sametinget ges en faktisk möjlighet att påverka utgången av förhandlingarna.

Justitieministeriet har i samarbete med sametinget berett en promemoria med god praxis för att uppfylla förhandlingsplikten. Förhandlingar enligt 9 § i sametingslagen och annat samarbete med sametinget genomförs i fråga om projektet med en Ishavsbanan enligt justitieministeriets promemoria. Enligt justitieministeriets promemoria anses ett gott sätt att fullfölja principer kring självbestämmanderätten (särskilt artiklarna 18 och 19 i deklARATIONEN om ursprungsfolk) vara att man förhandlar med Sametinget i rätt tid och i syfte att uppnå samförstånd. I enlighet med anvisningarna i justitieministeriets promemoria upprättades, i samband med förhandlingarna kring den utredning som blev klar i februari 2018, ett protokoll som undertecknats av bägge parter. Protokollet har arkiverats i kommunikationsministeriet med diarienummer LVM/1378/02/2017.

Helsingfors den 6 juni 2018

Kommunikationsminister Anne Berner

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 193/2018 rd

LVM/916/01/2018